

Wellicht zit de Oostendse ambtenaar of bureaubediende op de rand van zijn stoel, bij het lezen van dit arbeidsreglement. Pas in de 20e eeuw zal de ondernemingsraad, het Comité voor Veiligheid en Gezondheid en de Collectieve Arbeidsovereenkomsten de belangen van de werknemers kunnen behartigen.

OOSTENDSE MUZIEKGESCHIEDENIS - XXXVII

HET SYMPHONISCH ORKEST VAN HET KURSAAL IN DE PERIODE 1852-1914 (2)

door Ann CASIER

In 1879 werd het symfonie-seizoen voor de 65 musici uitgebreid vanaf 6 juli tot eind september (1). De eerste violist was Ovide MUSIN en tweede dirigent werd F. DEMOL, directeur van de plaatselijke muziekschool. Telkens een buitengewoon concert plaats had, was het publiek - uitzonderlijk - misstijl (2).

Dirigent PERIER ging zelf muzikanten engageren (3). Zo werd de jonge Johan SMIT aangeworven als violist en zou jarenlang een gevierd solist zijn te Oostende.

In 1881 startte de reeks symfonieconcerten op 3 juli, dag van de stedelijke kermis. Het orkest zag er toen als volgt uit (4) : er waren 12 eerste violen, 10 tweede violen, 5 altviolen, 5 celli en 5 contrabassen; van de houtblazers waren er telkens twee : de kopers waren samengesteld uit 4 hoorns, 2 kornetten, trompetten, trombones en een tuba. Aan het orkest werd nog een piano en een harp toegevoegd. Van enig slagwerk is geen sprake. Blijkbaar had PERIER het moeilijk dit jaar om een concertmeester aan te duiden, want SMIT en DESSAUX (vioolsolo van het Gents orkest) wisselden om de week als viool-solist. Een aantal leerkrachten van de Oostendse muziekacademie speelden natuurlijk ook mee in het orkest : HAES (cello), VANDER AA (fluit), LIMBOR (altviool) en PIERKOT (piston). Onder de cellisten bevonden zich ook nog VANDER SCHAGEN en MARIOTTI, die in Parijs kamermuziek beoefenden samen met C. SAINT-SAENS. De contrabassist WARLIMONT was professor aan het conservatorium te Gent en de trompettist MEURON aan het conservatorium van Luik. L'Echo d'Ostende was enthousiast over de solo-fluitist VUYLSTEKE. Hij bleek zeer juist en virtuoos te spelen, overwon alle moeilijkheden en bij hem was geen naar gesis in de vlugge passages (5).

In 1883 schreef de krant L'Indépendance dat Oostende, zoals alle grote steden, nu ook zijn Massenet-concert gekregen had, maar ook nog dat het Kursaalorkest echter zeer degelijk speelde en niet, zoals zoveel andere orkesten, zuiver tot het genot van het publiek (6). MASSENET zelf schreef trouwens aan PERIER dat hij zelden met zo'n gedisciplineerd en correct orkest gewerkt had. Ook Théodore RITTER spaarde zijn lof niet. Zijn enthousiaste brief roept de vriendschappelijke sfeer op die er in het seizoen-orkest heerste (7).

Mon cher Perier,

Je viens d'éprouver, tout à l'heure, une des plus grandes joies de ma carrière de compositeur, la joie d'entendre ma musique exécutée par un orchestre hors ligne !
Rendez moi le service, mon cher et éminent collègue, d'être mon interprète auprès de ces Messieurs, afin de leur dire combien, depuis mon arrivée à Ostende, j'ai été touché, non seulement de leur accueil si cordial, mais encore de

leur ardeur à travailler et à rendre mes oeuvres dont le succes d'aujourd'hui leur revient en majeure partie.
Heureux l'artiste privilégié qui dirige de pareils artistes;
heureux l'orchestre qui possède à sa tête un tel chef !
A vous tous et du fond de mon coeur, mes remerciements
les plus reconnaissants,

(signé) Theodore RITTER

Ook de tweede dirigent, sinds 1884 Joseph MICHEL, was zeer geliefd bij orkest en publiek. Daar niet alle orkestmusici zich steeds vanaf 1 juli konden vrijmaken om naar Oostende te komen, duurde het veelal tot half juli eer PERIER de volledige falanx kon dirigeren (8).

La Saison d'Ostende vond dat het Kursaalorkest best kon rivaliseren met de beste orkesten van Brussel, Londen en Parijs; een zeldzame zaak voor een badstad (9). De muzikanten, die men elk jaar opnieuw probeerde terug te krijgen, waren solisten uit alle grote centra. Het publiek kwam graag naar de concerten, doch aandachtig luisteren was er nog steeds niet bij (10). Typisch waren ook de pseudo-liefhebbers - mensen die meestal zelf geen noot muziek kenden - doch zich lieten opmerken door luidruchtig commentaar en overdreven applaus.

Een goede gewoonte die steeds weer sensatie verwekte te Oostende, was : een componist met vakantie, hier zijn eigen werk te laten dirigeren. Zo stond op 22 augustus 1887 "Espagna" op het programma, geleid door CHABRIER zelf (11).

Bij het begin van het concertseizoen werd dikwijls de lijst van elke instrumenten groep vermeld. In 1888 werd voor het eerst gewag gemaakt van de paukenist : GOSSIAUX (12). Een concertweek in het Kursaal zag er meestal als volgt uit (13) :

maandag	: 15.30h harmonieconcert (3e linie o.l.v. SIMAR)
	19.30h symfonieconcert
dinsdag	: 19.30h symfonieconcert
woensdag	: 15.30h harmonieconcert
	19.30h gemengd concert : orgel en symfonieorkest
donderdag	: 15.30h groot symfonieconcert met medewerking van een solist
	19.30h harmonieconcert
vrijdag	: 15.30h gemengd concert : orgel en symfonieorkest
	19.30h symfonieconcert
zaterdag	: 15.30h harmonieconcert
	19.30h symfonieconcert
zondag	: 15.30h symfonieconcert
	19.30h groot symfonieconcert met medewerking van een solist.

Bij het afscheidsconcert dit seizoen, 23 september 1888, werd dirigent Emile PERIER niet minder dan twaalf maal terug geroepen (14).

In 1889, na de dood van J. MICHEL, stond cellist J. DE SWERT als tweede dirigent naast E. PERIER. De orkestrepetities hadden 's morgens plaats en het was wel hard werken om zo'n uitgebreid repertorium in zo'n korte tijdsperiode op niveau te brengen (15). De bekende gezichten bleven ook dit jaar in het orkest. In 1890 werd de concertmeester QUEECKERS de waardige opvolger van SMIT. De zomermaanden waren erg druk voor de muzikanten, vooral voor diegenen welke ook nog in het theaterorkest speelden. Bijna het ganse jaar 1890 was Jules DE SWERT ziek en was het in feite

Désiré PRYS die de namiddagconcerten dirigeerde (16). In 1891 echter werd de Gentenaar Léon RINSKOPF de rechterhand van PERIER. Dit jaar ook veranderde PERIER, naar de Parijse mode, de plaatsen in het orkest. De fluiten kwamen op de eerste rij met daarachter de violen. Daardoor veranderde niet alleen de aanblik, maar ook de klank (17). De fluiten overheersten nu echter. Daarom werden ze de week daarop weer naar hun oorspronkelijke plaats gestuurd. "Et bien, à ces flûtes, il a dit 'Flûte'" (18). Tot grote vreugde van het concertpubliek keerde J. SMIT in 1893 als solo-violist terug. De concerten mét solist kenden hoe langer hoe meer succes. Er werd gediscussieerd of het al dan niet onbeleefd was als ook de orkestleden mee applaudiseerden voor die solist. Drongen ze daarmee al dan niet hun mening op aan het publiek (19) ?

In juli 1894 werden, na ellenlange discussies, de avondconcerten verplaatst van 19.30h naar 20.00h. De vergadering van de Oostendse gemeenteraad stelde dat het concert niet langer mocht duren dan tot 21.15h. Er mochten dus door het orkest geen bisnummers meer gebracht worden, maar de fel toegejuichte nummers moesten de volgende dag opnieuw gebracht worden (20). In 1895 hernamen de concerten opnieuw om 19.30h, maar werden op 6 augustus een kwartier later gehouden. Er kwam protest omdat de concerten té vroeg begonnen.

In 1896 startten de concerten reeds op 14 juni. Het orkest was 80 man sterk en speelde ook veel beter en homogener dan het vorige jaar (21). Het bestond uit twee harpen, 14 eerste violen, 12 tweede violen, 7 alten, 6 celli, 6 contrabassen, 3 fluiten, 2 hobo's, 1 engelse hoorn, 3 klarinetten, 3 fagotten, 4 hoorns, 2 trompetten, 2 cornetten, 2 trombons, 1 tuba, 5 slagwerkers en 1 pianist-begeleider. Die 6 celli waren toch niet voldoende om bepaalde themata te doen uitkomen. Concertmeester J. SMIT werd onder meer geprezen voor zijn uitvoering van Walthers Preislied uit de Meistersinger van Nürnberg van WAGNER in een viooltranscriptie. Toen hij echter afwezig was voor het "artistiek" concert van 6 augustus 1896, werd hij vervangen door twee violisten : MACKEN en WILLEMS. De uitvoering was erg verward. Het was alsof niemand uit het orkest ertoe in staat was dit nummer alleen uit te voeren. Het kleinste verschil in uitvoering of interpretatie tussen de twee violen was merkbaar en het geheel klonk dan ook afschuwelijk. Wellicht was het beter door drieën uitgevoerd geweest (22).

-
- (1) E.O., 08.05.1879
 - (2) E.O., 03 en 31.08.1879.
 - (3) E.O., 29.01.1880. PERIER bevond zich toen te Luik om artisten aan te werven.
 - (4) S.O., 03.07.1881.
 - (5) E.O., 04.08.1881.
 - (6) Overgenomen uit E.O., 09 en 19.08.1883.
 - (7) Afgedrukt in S.O., 08.08.1884.
 - (8) S.O., 18.07.1885.
 - (9) S.O., 30.06.1887.
 - (10) S.O., 21 en 30.07.1887.
 - (11) S.O., 24.08.1887.
 - (12) S.O., 01.07.1888.
 - (13) De belangrijkste concerten werden door E. PERIER geleid, de overige door J. MICHEL. Soms werd nog een orgelauditie ingelast of kwamen andere groepen of solisten optreden. In elk geval was de week telkens goed gevuld.

- (14) S.O., 29.09.1888.
 (15) S.O., 21.08.1889.
 (16) Désiré PRYS was de orkestchef van het dansorkest in het Kursaal en het Casino. Deze taak liet hij dit seizoen over aan zijn broer Nestor.
 Jules DE SWERT stierf in februari 1891. E.O., 24.02.1891.
 (17) S.O., 21.07.1891.
 (18) S.O., 29.07.1891.
 (19) S.O., 17.08.1893.
 (20) S.O., 27.07.1894.
 (21) C.O., 18.06.1896.
 (22) S.O., 08.08.1896.

SINTE-CATHARINA-WEST

door J.B. DREESEN

Toen we voor enkele jaren een boek publiceerden over de Sinte Godelieve-parochie te Oostende (1) gebruikten we als historische voorloper een, in 1584, verdwenen parochie die aan de Heilige Katharina was toegewijd en die op 1,5 km ten zuidwesten van Oostende lag. De kerk van deze Sinte Catharina-parochie had, in vogelvlucht, op slechts 350 m, in zuidoostelijke richting, van de huidige Sinte Godelievekerk gestaan.

Ons baserende op VLIETINCK (2) hadden we, in onze publicatie, als naam voor deze parochie SINTE CATHARINA-TER-STREEP gebruikt. VLIETINCK (3) had, in tweede instantie, ook de naam SINTE CATHARINA-WEST gebruikt maar gaf hiervoor één referte.

Bij een nauwkeurig onderzoek van de gekende, en nieuw gevonden, bronnen over deze parochie zien we ons verplicht de, door ons gebruikte, naam voor deze parochie te herzien. Op de 98, hierna-volgende, vermeldingen van de Sinte Catharina-parochie in 's Heer Woutermans-Ambacht die we, voor de periode van 1222 tot 1584, tot nogtoe konden optekenen komt de vermelding SINTE CATHARINA-TER-STREEP slechts eenmaal voor.

Anderzijds heeft een nauwkeurige studie van de "Ommeloper van 's Heer Woutermans-Ambacht" uit 1559 ons toegelaten vast te stellen dat Sinte Catharina ten zuiden van TERSTREEP had gelegen en daarvan dus nooit geen deel had uitgemaakt.

De in de lijst voorkomende vermeldingen van de Sinte Catharina-parochie werden voor een gedeelte opgetekend uit de originele teksten of publicaties. Dit wordt aangegeven door vermelding van de referte. Indien de referte voorafgegaan wordt door de naam Vlietinck of De Flou wil dit zeggen dat ze uit VLIETINCK (4) of DE FLOU (5) werden overgenomen zonder nazicht van het stuk zelf.

1222. aug. Capella Ste Katerine	Arch. Dep. Nord. Lille. 59H96
fol 116-117 nr 237
1265. ...decimam de Bredenay et de Sancta Katerina	- Arch. Dep. Nord. Lille. Inv.
Godefroy nr 567-569
- Fragmenta 1 blz 75
1271. Ste Catherine	R.A. Brugge. Chart. O.L.V.
Brugge nr 274 prov.